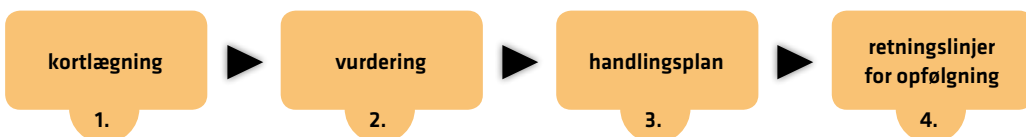

Temperaturmålinger i børnemiljøer og undervisningsmiljøer

Artiklen beskriver DCUM's værktøjer Termometeret og Børnemiljøtermometeret, der fungerer som praksisnære og lettilgængelige elektronisk baserede spørgeskema- og observationsværktøjer. Elever og studerende i skoler og på uddannelsessteder har ret til et godt undervisningsmiljø – eller studiemiljø. Børn i dagtilbud har ret til et godt børnemiljø. Men hvad er parametrene for et godt børnemiljø og for et godt undervisningsmiljø? Hvordan skaber man det? Og hvordan måler man det? Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM, er et statsligt videnscenter, der stiller viden og værktøjer til rådighed for både dagtilbud og uddannelsessteder, således også et helt metodeapparat til at tage temperaturen på børnemiljøet og undervisningsmiljøet.

Skoler og uddannelsessteder skal arbejde for at skabe et godt undervisningsmiljø, herunder udarbejde en undervisningsmiljøvurdering, UMV. Det er hjemlet i undervisningsmiljøloven af 2001. Elever og studerende skal aktivt indgå i at vurdere og skabe et psykisk, fysisk og æstetisk godt undervisningsmiljø med fokus på sundhed, sikkerhed, læring og udvikling. Det er uddannelsesstedets ansvar at få udarbejdet en UMV minimum hvert tredje år. En UMV er en firefaset proces, som består af:

Den første fase, kortlægningen, er en status på, hvordan elever eller studerende oplever deres undervisningsmiljø. Kortlægningen fungerer også som en temperaturmåling, der i fase to bliver kvalitativt vurderet. På baggrund af vurderingerne udarbejdes der i fase tre en handlingsplan for udbedring og forbedring af even-

tuelle problemstillinger i undervisningsmiljøet. Den sidste fase 4 sikrer, at der udarbejdes retningslinjer for opfølgning på udmøntningen af handlingsplanen. Fasemodellen gentages ved hver ny UMV.

Elever og studerende kan vælge op til to undervisningsmiljørepræsentanter til uddannelsesstedets sik-

Karin Villumsen

*Specialkonsulent
Psyisk undervisningsmiljø,
evaluering og undersøgelser,
proces- metode- og mate-
rialeudvikling, rådgivning,
brugerinvolvering og
netværksdannelse*

*Dansk Center for
Undervisningsmiljø, DCUM:
www.dcum.dk*

kerhedsudvalg, hvor UMV-processen lovmæssigt er tænkt forankret. På den ene side er loven klar og smal, og på den anden side lægger den op til en bred forståelse og lokal fortolkning med metodefrihed. Spørgsmålet er, hvordan man i praksis griber arbejdet og processen an, og hvordan man kommer omkring alle centrale aspekter af et godt undervisningsmiljø. Dertil kommer spørgsmålet om, hvad fordelene er ved at arbejde med at dokumentere og evaluere undervisningsmiljøet. Det kan meget let opfattes som endnu en opgave, man fra centralt hold pålægger skoler og uddannelsessteder i en tid, hvor test, dokumentation og evalueringer synes at være magiske svar på alle udfordringer. Det vender jeg tilbage til.

Dagtilbud skal ligeledes arbejde for at skabe et godt psykisk, fysisk og æstetisk børnemiljø, der fremmer børnenes trivsel, sundhed, udvikling og læring. Det fremgår af dagtilbudsloven fra 2010, som også præciserer, at et godt børnemiljø skal være en integreret del af det pædagogiske arbejde og kobles til den pædagogiske læreplan. Endelig hedder det, at: "Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Dagtilbudsloven, § 8, stk. 5). Hvordan måler, vejer og vurderer man et psykisk, fysisk og æstetisk børnemiljø – i et børneperspektiv med en realistisk inddragelse af børn? Og hvordan kan man anvende resultaterne og dermed børneperspektivet i en pædagogisk praksis på en troværdig og meningsfuld måde?

Undervisningsmiljøvurdering – en responsiv proces

Når en skole eller uddannelsesinstitution skal udarbejde en undervisningsmiljøvurdering, UMV, er det en selvevalueringsproces, der inddrager elever og studerendes stemmer og perspektiver på væsentlige forhold i undervisnings- eller studiemiljøet.

Ideelt set er det en evalueringsproces, der både organisatorisk i processen med at indsamle og vurdere data og i selve datagrundlaget inddrager elever og studerende som aktive agenter. I praksis bliver elever og studerende dog ofte kun inddraget som målgruppe for selve undersøgelsen, dvs. i første fase,

kortlægningen, og for en del skolers vedkommende også i en kvalitativ vurdering af resultater i fase to.

På DCUM anbefaler vi, at elever og studerende – ligesom personale fra forskellige afdelinger – bliver en del af hele UMV-processen og også inddrages organisatorisk. Det kan være som del af sikkerhedsgruppen eller arbejds- og undervisningsmiljøudvalget, en del af elevrådet eller studiegrupper, eller det kan være gennem ad hoc sammensatte fokusgrupper, der repræsenterer forskellige afdelinger og årgange. Vi foreslår, at elever og studerende bliver inddraget som aktive agenter i hele UMV-processen, dvs. i:

- Planlægning og organisering
- Valg af metoder og parametre og emner, der skal undersøges
- Vurdering af resultater og beslutninger til forbedring af undervisningsmiljøet
- Formidling samt en videre opfølgning

At inddrage elever og studerende som medansvarlige for hele UMV-processen – og ikke kun som målgruppe for selve undersøgelsen – er et syn på UMV-processen som en responsiv og partcipatorisk evalueringsmodel. Et undervisningsmiljø skal – for at give mening – vurderes i dets lokale miljø og i dialog med dem, som udgør det aktuelle og levede miljø. Og for at undervisningsmiljøet ikke kun bliver vurderet ud fra ledelsens eller personalets forestillinger, værdier og parametre, er det oplagt at inddrage elevernes og de studerendes perspektiver, synsvinkler og fortolkninger.

Ideelt set skaber medinddragelse mere ansvarlighed og ejerskab, ligesom det kan medføre flere nuancerede og kvalitative resultater og vurderinger af, hvad der skal til for at skabe et bedre undervisnings- og studiemiljø. Det er muligt, at det et ideal og en tvivlsom forestilling eller et ønskescenarie at tænke sig, at inddragelse af elever og studerende – samt personale fra alle afdelinger – skaber mere engagement og en bredere forankring i organisationen. Og i praksis er det bestemt en stor udfordring. For det første er der stor forskel på elever og studerendes motivation og prioritering af tid og engagement.

For det andet kan elever og studerendes kendskab til organisationen, beslutningsprocesser, forskellige positioner, muligheder osv. være begrænsede. Men undervisningsmiljø og studiemiljø må ikke blive til et appendiks til undervisningen og de øvrige opgaver. Så mister det betydning med negativ effekt. Et godt undervisnings- og studiemiljø er et grundlag og et perspektiv i alle processer, aktiviteter og beslutninger, hvor elever og studerende er. Derfor er det vigtigt at sikre en bred forankring af indsatsen for et godt undervisnings- eller studiemiljø, som går igennem hele organisationen og når ud til elever og studerende i hverdagen. Og det er netop fordi undervisningsmiljøet konstant er i bevægelse og forandring, og det løbende er en udfordring at sikre elevernes og de studerendes læring, trivsel og udvikling, at det er en nødvendighed med faste mellemrum at stoppe op og vurdere kvaliteten og retningen af indsatser: Går det den rigtige vej? Hvordan oplever elever og studerende deres undervisningsmiljø over tid? Er der blinde punkter, fx manglende trivsel? Det kan UMV'en tage temperaturen på, og i en responsiv evalueringsproces kan UMV sætte spot på, hvordan forskellige problemstillinger bedst kan løses.

DCUM stiller forskellige værktøjer og metoder til rådighed, som skoler og uddannelsessteder frit kan anvende til evaluering af undervisningsmiljøet. Det gælder alt fra planlægnings-, kortlægnings-, vurderings- og procesværktøjer samt metoder og inspiration til konkrete forandringstiltag.

Termometeret – til skoler og uddannelsessteder

Den første fase i UMV-processen er kortlægningsfasen, hvor DCUM blandt andet tilbyder spørgeskemaværktøjet Termometeret. Termometeret er internet-baseret, fleksibelt og gratis at benytte for skoler og uddannelsessteder, der kan oprette forskellige undersøgelser målrettet elever og studerende. Udgangspunktet er, at en skole eller uddannelsesinstitu-

tion kan anvende Termometeret til at afdække både positive og negative sider af uddannelsesstedets undervisnings- eller studiemiljø. Dermed er Termometeret et selvevalueringsværktøj til at kortlægge elevernes og de studerendes oplevelse af og tilfredshed med undervisningsmiljøet.

Alt foregår over internettet via termometeret.dk. Her tilmelder man sig som skole eller uddannelsesinstitution med en undersøgelsesansvarlig, som er den, der formelt set opretter undersøgelser i systemet. Man skal vælge sin indgang, fx grundskole, der giver adgang til fleksible spørgeskemaer til SFO (talende spørgeskema), indskoling (talende spørgeskema) og øvrige klassetrin, eller ungdoms- og voksenuddannelse, hvor der er et fleksibelt spørgeskema målrettet denne brede målgruppe.

Som et værktøj til en selvevalueringsproces har en skole eller et uddannelsessted mulighed for at oprette og gennemføre undersøgelser på lige det tidspunkt, der passer bedst i forhold til en lokal proces. Uddannelsesstedet definerer også selv antallet af klasser, hold og respondenter, der skal besvare spørgeskemaet, samt hvornår undersøgelsen skal afsluttes. Termometerets forskellige spørgeskemaer indeholder forhåndsdefinerede overordnede emner med tilhørende spørgsmål og svarkategorier. Det er muligt at vælge mellem emnerne, ligesom det er muligt at vælge centrale termer (fx elev eller studerende, lærer eller underviser osv.), så undersøgelsen målrettes den enkelte uddannelsesinstitutionens konkrete behov og terminologi. Vælger man alle de overordnede emner, er man sikker på at komme omkring alle spørgsmål, der vedrører det psykiske, fysiske og æstetiske undervisningsmiljø.

”Fordelen ved systemet er blandt andet, at man kan tage en færdigpakket undersøgelse, men også, at man kan tilføje egne spørgsmål. Samtidig er det nemt at gå til, især når man har prøvet at bruge syste-

met én gang før. Og så er det en kæmpe fordel, at det er gratis!" (Undersøgelsesansvarlig for en teknisk skole)

De præformulerede og overordnede emner varierer afhængigt af målgruppe. Et eksempel er spørgeskemaet til ungdoms- og voksenuddannelser, der blandt andet indeholder emner som:

- Motivation
- Generel tilfredshed
- Det sociale miljø
- Lærerne/underviserne
- Undervisningen
- Studievejledning og generel information
- Stress
- Lokaler, udearealer, indretning og æstetik
- Ergonomi og indeklima
- Sikkerhed
- Kost og stimulanser
- Helbred og generelt psykisk velbefindende

Emnerne udgør også de parametre, som DCUM anbefaler, skal måles, vejes og kvalitativt vurderes for

at skabe et tilstrækkeligt lokalt vidensgrundlag til at give afsæt for indsatser til forbedring af undervisnings- eller studiemiljøet.

Dertil kommer, at det er muligt for skolen eller uddannelsesstedet at tilføje egne emner, spørgsmål og svarmuligheder, ligesom det er muligt at stille åbne spørgsmål, som kan besvares med frit formulerede kommentarer. Systemets fleksibilitet gør det muligt for uddannelsesstederne at anvende det til en række specifikke del- eller særundersøgelser, fx hvis man ønsker at få en status på en enkelt classes trivsel, tilfredsheden med kantinen, vejledningen eller lignende.

Når den enkelte undersøgelse er oprettet (med valgfrie emner og eventuelt egne emner), genereres unikke koder, der uddeles til elever og studerende, som besvarer spørgeskemaet via termometeret.dk.

Resultater og den videre UMV-proces

Når undersøgelsen er afsluttet genereres en rapport med resultater fra elevernes eller de studerendes anonyme besvarelser. På DCUM har vi valgt anonymitet af etiske årsager. Elever og studerende skal kunne svare ærligt og ikke frygte at blive udsat for efterfølgende pres fra omgivelserne. Der kan være emner, som fx mistriivsel, der ikke kommer frem i lyset, hvis ikke anonymiteten er en garanti. Den undersøgelsesansvarlige på uddannelsesstedet kan trække resultater ud for hele undersøgelsen, filtrere på køn, hold/klasser eller årgangsniveau, sammenligne egne undersøgelser fra år til år og sammenligne resultater med et landsgennemsnit for uddannelsessteder af samme type, der har benyttet Termometeret – det sidste kan dog ikke lade sig gøre på resultater fra egne emner og spørgsmål, idet de jo er lokalt formulerede. Også den enkelte lærer/underviser har adgang til resultater for egen klasse eller eget hold, så vedkommende dermed bedre kan inddrage elever og studerendes perspektiver i en videre dialog og vurdering af, om der er behov for forandringer i det fysiske, psykiske eller æstetiske undervisningsmiljø i den enkelte klasse eller på det enkelte hold. Især i grundskolen anvender lærerne denne mulighed for dialog om resultater i den enkelte klasse. Men det kan være et dilemma, hvis der er kritiske

resultater i forhold til, hvordan eleverne bedømmer lærerens undervisning og relation til eleverne.

En skoles eller et uddannelsesstedes samlede resultater danner baggrund for en videre proces og dialog i den gruppe (nedsat gennem arbejdsmiljøudvalget eller i et selvstændigt undervisningsmiljøudvalg med bred repræsentation af personale, ledelse og elever/studerende), der har ansvaret for at gennemføre UMV'en. Der kan fx arbejdes videre med dialog i klasser og på hold og med nærmere kvalitativt baserede undersøgelser, fx individuelle samtaler eller fokusgruppesamtaler, for at forstå eventuelle problemstillinger nærmere. Formålet med den videre proces er at få respons på og komme til en mere specifik forståelse af, hvad der ligger til grund for de besvarelser, der vækker undren eller særlig opmærksomhed – positivt som negativt. På den baggrund vurderer den ansvarlige gruppe for UMV'en og i samarbejde med ledelsen, hvilke områder uddannelsesstedet skal arbejde videre med – enten for at forbedre eller videreudvikle. Disse formuleres i handlingsplanen med efterfølgende retningslinjer for, hvordan skolen eller uddannelsesstedet – stadig med inddragelse af elever og studerende – vil følge op på handlingsplanen.

Hele UMV-processen fungerer som en anledning for en skole eller uddannelsesinstitution til metodisk og systematisk at italesætte noget af det, som tages for givet i skolen og på uddannelsesstedet, fx at man skal trives. Derfor er det også vigtigt, at resultaterne og UMV'en både bruges reflektivt til at skabe dialog og åbenhed (respons) omkring elevers og studerendes forhold i skolen og på uddannelsesstedet, og fremadrettet som afsæt for hele tiden at skabe gode undervisningsmiljøer med trivsel, læring og udvikling for elever og studerende.

Børnemiljøet – et perspektiv og en proces

At skabe et godt børnemiljø handler både om et særligt børneperspektiv og en pædagogisk tilgang til det fysiske, psykiske og æstetiske miljø, der er i vuggestuer, børnehaver, integrerede institutioner, dagplejen og i fritidshjem. Ligesom det handler om en løbende og fokuseret proces, hvor børnemiljø og børnenes triv-

sel, udvikling, sundhed og læring ses i sammenhæng. Hvad, der er godt for børn, beror sædvanligvis på voksnes og fagprofessionelle forestillinger og synsvinkler. Men at inddrage et børneperspektiv i vurderingen af og arbejdet med at skabe et godt børnemiljø er udtryk for, at børn har viden, meninger og holdninger, som skal anerkendes og respekteres. Det betyder helt konkret, at børnenes oplevelser af deres hverdagsliv så vidt muligt skal inddrages i arbejdet med at skabe et godt børnemiljø. Vel og mærke inddragelse under hensyntagen til børnenes alder og modenhed. Et børneperspektiv betyder, at voksne søger en indlevelse i og forståelse af, hvordan børn oplever og erfarer verden – at man som voksen søger at forstå og begrebsliggøre, de tanker, oplevelser og opfattelser, som børnene har af deres hverdagsliv. Det kan ske ved at spørge børnene direkte eller indirekte ved at søge at genskabe børnenes handlinger og erfaringer så tæt og nært på børnenes perspektiver og deres oplevelsesverden som muligt.

Det kan være en stor udfordring for personalet i dagtilbuddene at skifte synsvinkel samt begrebsliggøre og rekonstruere et børneperspektiv, hvor man for en tid parkerer egne forestillinger. Arbejdet med at inkludere børneperspektivet kan være en øjenåbner og bidrage til fornyet viden og nye måder at se egen praksis og sædvaner på – og dermed til at kvalificere læreplaner, pædagogiske mål, aktiviteter, samarbejde osv. med et bedre børnemiljø til følge. Arbejdet med at skabe et godt børnemiljø er en konstant proces, der kræver opmærksomhed og systematik via brug af metoder og værktøjer. Loven stiller ingen krav om brug af bestemte metoder til arbejdet med børnemiljø, men DCUM tilbyder en række værktøjer og metoder til at indfange børneperspektivet og til arbejdet med børnemiljø – alt sammen gratis til rådighed via dcum.dk og bm-termmometeret.dk. I det følgende gennemgås Børnemiljøtermometeret, som er en pendant til Termometeret for skoler og uddannelsessteder.

Børnemiljøtermometeret – til dagtilbud

Børnemiljøtermometeret er et gratis elektronisk værktøj, som DCUM har udviklet og tilbyder dagtilbuddene, når de ønsker at kortlægge børnemiljøet og få et billede af, hvordan det ser ud med børnenes øjne: Hvordan

har børnene det, når de er i dagpleje, vuggestue, børnehave, integreret institution eller fritidshjem? Børnemiljøtermometeret, bm-termometeret.dk, indeholder observationsskemaer til kortlægning af børnemiljøet for de 0-4-årige i dagplejehjem, legestue, vuggestue og børnehave samt spørgeskemaer målrettet børnehavens ældste børn og børn i fritidshjem. Hvordan systemet kan bruges, og hvilke muligheder det giver dagtilbud i forhold til deres kortlægning af børnemiljøet, afhænger af, om dagtilbuddet benytter observationsskemaerne til de yngste eller spørgeskemaerne til de lidt ældre.

Der er to variationer af observationsskemaet. Det ene er målrettet til observation af de 0-4-årige i vuggestue og børnehave, hvor der vælges en undersøgelsesansvarlig på hver institution, der sørger for at printe observationsskemaet til den undersøgelse, man ønsker at foretage. Det andet skema er målrettet til observation af de 0-4-årige i dagplejehjem og legestue, hvor dagplejepædagogen anvender ét skema pr. dagplejehjem eller pr. legestue, som der føres tilsyn med. Observationsskemaerne indeholder spørgsmål vedrørende psykiske, fysiske og æstetiske forhold i børnemiljøet. Spørgsmålene er kategoriseret i en række emner:

- Relationer mellem børnene
- De voksne i vuggestuen/børnehaven
- Leg og aktiviteter
- Rammer (lokaler, udearealer, indretning og æstetik)
- Rammer (ergonomi og indeklima)
- Sikkerhed
- Helbred og velbefindende
- Hygiejne

Ligesom i Termometeret kan der frit vælges mellem emnerne, afhængigt af hvad den enkelte undersøgelse skal fremskaffe data om - og bidrage til. Dagplejepædagogen eller pædagogen i institutionen foretager observationerne i de rum og situationer, hvor børnene bevæger sig rundt. Observatøren besvarer spørgsmålene i skemaet på baggrund af sine iagttagelser og sin dialog med børnene (når det er muligt) og personalet. Efter endt observation indtastes besvarelsen i Børnemiljø-

termometeret, hvorefter data altid er tilgængelige. Således er det muligt at oprette alle de undersøgelser, der er behov for, eventuelt målrettet udvalgte fokusområder i børnemiljøet - inden for en selvvalgt tidsramme.

Den samme fleksibilitet er gældende for spørgeskema-systemet, der frit kan anvendes af alle daginstitutioner. Spørgeskemaet er målrettet undersøgelser blandt børn fra 4-årsalderen i børnehave, integreret institution eller fritidshjem og består af de samme overordnede og valgfrie emner, som der er i observationsskemaerne. Spørgeskemaet kan besvares elektronisk over internettet eller på papir - hvorefter besvarelsene kan testes ind i systemet. Børnene kan besvare spørgeskemaet i institutionen eller hjemmet med hjælp fra en voksen, der hjælper med at læse op og snakker med barnet undervejs. På den måde er spørgeskemaet også et fokuseret samtaleark mellem barn og voksen om vigtige spørgsmål i børnemiljøet.

Resultater og anvendelse

Når alt er tastet ind, og undersøgelsen afsluttet, vises en oversigt og resultaterne - samlet eller fordelt på børnenes alder og køn. Resultaterne kan dagtilbuddet bruge som udgangspunkt for en videre refleksiv, dialogisk og pædagogisk proces om at skabe et godt - bedre - børnemiljø på baggrund af data, der rækker ud over og supplerer fornemmelser, skøn og professionsfaglig sædvane. Når man ved, hvordan børnene opfatter deres miljø, positivt og negativt, har man rigtig gode muligheder for at prioritere eventuelle problemstillinger, aftale konkrete indsatser på området og dermed i fællesskab arbejde målrettet videre for et godt børnemiljø i dagtilbuddet.

"Børnemiljøtermometeret, BMT, tvinger os til at se børnemiljøet ud fra et børneperspektiv, og det sætter altså en masse refleksion i gang i personalegruppen. Tallene fra BMT giver også et godt afsæt til arbejdet med de pædagogiske læreplaner, da BMT-undersøgelsen viser, hvor der er behov for at styrke den pædagogiske indsats." (Leder af et dagtilbud) Af etiske årsager og for at fremme den bedste proces, anbefaler DCUM, at man i dagtilbuddene informerer og inddrager forældrene som aktive ressourcer forud for processen, undervejs

og efterfølgende om resultatet og anvendelsen af det. På den måde er vurderingen af børnemiljøet en anledning til at drøfte eksisterende antagelser i lyset af et børnemiljøperspektiv. Det er også en anledning til at sætte fokus på, om det man gør, virker efter hensigten. At arbejde systematisk med børnemiljøet kan dermed fremme en åbenhed i dagtilbuddet, hvor personale og forældre kan være sammen om fælles refleksioner, overvejelser og begrundelser for at gøre, som man gør – eller for at gøre noget andet.

'Must have'-viden om undervisningsmiljø og børnemiljø

Når dagtilbud, skoler og uddannelsessteder tager temperaturen på børnemiljøet og på undervisningsmiljøet, er det en måde at inddrage børnenes, elevernes og de studerendes stemmer. Og i en videre analyse- og handlingsproces er det en måde at tage afsæt i et lokalt vidensgrundlag, der angiver pejlinger på problemstillinger, som kræver en forbedring i praksis. Termometeret og Børnemiljøtermometeret er selvevalueringsværktøjer, som den enkelte praksis kan bruge til at vurdere og dokumentere processer, forandringer og virkninger af indsatser. Data fra undersøgelser kan anvendes fremadrettet til at skabe forandringer, processer og indsatser til at forbedre børnemiljøet eller undervisningsmiljøet.

Det kræver ikke den store evalueringskapacitet at anvende DCUM's værktøjer. De er målrettede brugere, der ikke nødvendigvis har forhåndskendskab til evalueringsmetoder og værktøjer, men blot har tiden og motivationen samt kan se formålet og det konkrete anvendelsessigte med at evaluere børnemiljøet og undervisningsmiljøet. I praksis er selvevaluering ikke kun associeret med muligheder og refleksive processer, men til dels også med centralisme, stramme lovkrav, kontrol og endnu en opgave, der kan opleves som et pres. Men selvevaluering kan netop gøres til noget lokalt og til et led i pædagogisk og strategiske udviklingsarbejder og dermed punktere de negative holdninger. Det handler ofte om at skabe en organisering, hvor der efterhånden akkumuleres en erfaring og praktisk

know-how med, hvordan selvevalueringsprocesser og -værktøjer virker. De skoler og uddannelsessteder, der får skabt gode UVMV-processer, gør det desuden som led i en tilgang til og erfaring med, at selvevaluering er en mulighed for at måle og veje kvantitative data på en kvalitativ måde i egen kontekst, og hvor man kan følge en udvikling over tid. Endelig handler selvevaluering også om, hvorvidt man som skole eller uddannelsessted anvender og implementerer evalueringsproces og evalueringsresultater i et videre strategisk og pædagogisk arbejde.

Formålet og perspektivet med temperaturmålinger er, at de giver anledning til en refleksiv og responsiv/dialogisk proces om at skabe øget kvalitet og udvikling for børn, unge og voksne, der har travlt med at lære og udvikle sig inden for nogle givne rammer. At have det godt – fysisk, psykisk og æstetisk – i dagtilbuddet, i skolen og på uddannelsesstedet knytter sig til disse steders kerneydelse. Derfor er det helt afgørende at kunne arbejde med den brede trivselstilgang på et vidensgrundlag, der inddrager de primære aktører, børn, elever og studerende, men også en viden og perspektiver, der er i bevægelse og lokalt forankret. DCUM's værktøjer og metoder er udviklet med det formål at bringe viden i spil i en lokal kontekst som afsæt for dialog og forandringsprocesser til gavn for børn, elever og studerende.

Litteratur

www.termometeret.dk

www.bm-termometeret.dk

www.dcum.dk

Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø (august 2001), 'undervisningsmiljøloven'.

Lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (juli 2010), 'dagtilbudsloven'.